

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. V. Confessio, quæ principaliter fieret propter vanam gloriam, aut alium finem venialiter malum, non esset invalida.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

Solvitur.

Resp. vel illa Confessio facta est absenti, ex intentione obtinendi Absolutionem ab absente, vel ex intentione obtinendi Absolutionem à presente. Si primum; sicut prohibetur in extremis talis Absolutio, ita etiam talis Confessio; & per consequens tam Absolutio, quam Confessio est invalida, quia Confessio valida debet fieri per ordinem ad Sacramentum validum. Sin autem secundum elegeris; sicut Absolutio in praesentia tali casu non est prohibita in articulo mortis, quando alia Confessio est impossibilis, ita nec Confessio in absentia. Et veluti Absolutio in tali casu est illicita extra necessitatem, ita quoque Confessio. An autem foret valida, si daretur; non video, quid efficaciter obster.

Manet ergo vera prima pars Conclusionis: *Confessio absenti facta, non semper est invalida*; quia non in extrema necessitate, quando Confessio in praesentia Sacerdotis non est possibilis, si tali casu debeat dici Confessio fieri absenti, ut communius loquuntur Theologi, & non potius fieri praesenti, ut Nonnulli volunt. Conclusio itaque loquitur cum Multis. Nihil autem vetat sentire cum paucis; etiam extra necessitatem, quando posset fieri Confessio praesenti, adhuc valere Confessionem factam absenti; ex intentione obtinendi Absolutionem à presente.

96. Ceterum quae hic ab Aliquibus pertractantur, de Absolutione moribundi, qui nulla dedit signa, saltem videntibus vel audientibus circumstantibus, differo in commodiorem locum. Haec impraesentiarum sufficiant de Confessione secreta & vocali. Pauca subijcio de Confessione pura & fideli, acturus de Confessione integra, quae quaestionem habet molestissimam, Sectione seq. Igitur pro Confessione pura, id est, quae fit ex pura intentione placandi Deum, obediendi Ecclesiae, fugiendi animae periculum &c. ponitur

Quae sit pura Confessio.

CONCLUSIO V.

Confessio, quae principaliter fieret propter vanam gloriam, aut alium finem venialiter malum, non esset invalida.

97. Finis mortalis invalidat Absolutionem.

Dico, *Venialiter malum*; quia intentio finis mortalis, v. g. fornicationis, est peccatum mortale, ut patet; ergo necessario impedit Contritionem, quae est dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero, sine qua tamen Contritione Absolutio est invalida, prout suppono ex alibi dictis.

Confiteri propter finem venia-

lis impedit Contritionem, & per consequens

invalidat Absolutionem, quoniam & illa intentio peccatum mortale est. Respondeo de hoc quaeritur, & quamvis Nonnulli id affirmant; communis tamen sententia inter Recentiores Theologos istud peccatum mortale non agnoscat; & per consequens agnoscat validam Absolutionem. Licet enim aliqua sit inordinatio, & aliquis abusus rei sacrae, velle illam facere propter vanam gloriam, aut alium finem venialiter malum, cum principaliter sit destinata & dicata cultui divino; equidem non satis probatur, quod sit inordinatio & abusus gravis; & aliunde fieri potest, ut omnia necessaria ad Sacramentum adhibeantur; ergo nihil obstat, quod minus talis Confessio sit valida, & exinde valida Absolutio.

Contrarium asserit Sylvester V. *Confessio* 1. n. 7. ibi. Qui principaliter confitetur propter inanem gloriam, vel ne notetur in populo, aut alium malum finem, peccat mortaliter petendo Absolutionem; propter injuriam, quam facit Sacramento, pervertendo finem ejus, & illud annullando; non enim valet talis Confessio, nec est sacramentalis; quia de essentia ejus est, quod fiat spe veniae.

Resp. inanis gloria non excludit spem veniae, nisi aliunde probetur invaliditas hujusmodi Confessionis; sed eadem Confessio fieri potest principaliter propter inanem gloriam, & secundario autem spe veniae; & quamvis per-versio illa finis sit peccaminosa, tamquam injuriosa Sacramento, cujus finis principalis debet esse spes veniae; attamen quod sit injuria notabilis, unde constat?

Hercule non omnem abulum rei sacrae esse mortalem, nimis stylverum est, quam ut indicet aliquam probationem. Quae enim res magis sacra, quam Sacramentum Eucharistiae? Tamen certum est, non omnem abulum Eucharistiae esse mortalem; & communis sententia docet, non esse peccatum mortale sumere Eucharistiam ob finem venialem, de quo egimus disp. 4. sect. 10. conc. 9. quanto minus est peccatum mortale, ob finem venialem confiteri, quod est Sacramentum longe imperfectius?

Dices; confentio non esse peccatum mortale, nihilominus impedit veram Attritionem, quia actus supernaturalis, qualis debet esse vera Attritio, non potest imperari ab actu malo, qualis est intentio vanae gloriae. Patet; quia actus supernaturalis debet esse bonus & honestus; Attritio autem, quae imperatur, est mala, saltem extrinsece & denominative, ab illa intentione vanae gloriae.

Respondet Arriaga disp. 38. n. 48. eo callo, quia ad illum est plane impertinens; sed ab alio actu disparato, quo homo non vult Deum graviter offendere; qui actus non habetur ullo modo ex intento vanae gloriae, sed per accidens.

accidens conjungitur cum ea vana gloria; ergo hæc non vitiat illum actum Attritionis. Hucusque Arriaga. Sed numquid rem acu tetigit?

Hæc responso, inquit Lugo disp. 15. n. 227. & 228. impugnatur facile; quia licet Attritio non conducatur immediatè & directè, conducitur tamen mediatè ad eum finem vanæ gloriæ; scilicet, ut medium requisitum ad hoc, ut Confessio exterior sit eligibilis hic & nunc: si enim Confessio exterior esset sacrilega, ego non eligerem eam, nec vellem cum tanto incommodo consequi bonam existimationem apud Confessarium; ergo illud quod conducit ut Confessio exterior non sit sacrilega, conducit etiam ut Confessio eligatur à me in ordine ad illum finem; & per consequens conducit mediatè ad eum finem humanum, & eligitur ex eadem intentione.

Sicut qui vult ire Neapolim ad homicidium patrandum, & conducit equum, vel navim; hæc ipsa conductio oritur ex intentione homicidii; & est mala ab ejus malitia; quia licet ad homicidium solum conducatur ire Neapolim, quod etiam sine equo fieri posset, & conductio equi solum ordinatur immediatè ad vitandum incommoditatem itineris: ille tamen fortasse non veller homicidium cum tanto incommodo, nec iret nisi posset navigare, vel equitare; quare conductio equi, vel navis, quæ facit illud medium eligibile, eligitur etiam ex eodem fine, quantum sufficit, ut ipsa conductio sit mala denominativè.

Item qui ex fine vanæ gloriæ celebrat Sacramentum, non solum ordinat in eum finem prolationem verborum, sed etiam intentionem consecrandi; nam licet ad illum finem sufficeret prolatio exterior; quia tamen ipse nollet cum tanto sacrilegii scelere comparare vanam gloriam, necessaria est etiam intentio consecrandi, ut hoc medium sit eligibile hic & nunc ad eum finem. Similiter ergo in casu nostro, ipse actus Attritionis, sine quo Confessio exterior non eligeretur, ordinatur in eum finem vanæ existimationis humanæ. Hactenus Eminentiissimus.

Idemque prius docuerat Felix tract. de Bonit. & Malit. c. 5. diff. 5. n. 6. & quidem satis plausibiliter, si posset sufficienter probari, hanc ordinationem extrinsecam & mediatam sufficere, ut illi actus sint denominativè mali: æquidem qui hoc negaret, nescio quâ ratione convinceretur errare.

Ut cumque ergo sit de illa denominatione; dico, eam non destruerè, aut impedire actum supernaturalem; sed eundem actum posse esse bonum; honestum, supernaturalem, meritum ex objecto; & tamen malum, & demeritorium ex circumstantia finis extrinseci, id est, eundem actum posse esse intrinsecè bonum, & extrinsecè malum.

Dices; bonum constat ex integra causa, malum autem ex singulis defectibus; ergo talis actus non est simpliciter bonus; ergo Deus non potest specialiter ad eum concurrere, sicut debet concurrere ad actum supernaturalem.

Respondet Felix suprâ nu. 7. neg. primam Consequentiam; potius, inquit, talis actus appellandus est bonus simpliciter; cum sit bonus ex objecto, quod dat primam, & substantialem speciem, & malus secundum quid; scilicet, ex fine; nam aliud est esse omnino bonum, & aliud est esse simpliciter bonum; nam æthiops est simpliciter niger, & tamen non est omnino niger; nam est albus secundum dentes. Hæc ille.

Unde ad Antecedens responderi; illud commune dictum intelligendum de actu undique bono, ad quem requiritur integritas omnium; si tamen, inquit, solum sit bonus ex objecto, sufficit quod ex objecto sit integer, & non habeat defectum, & objectum sit rationi consonum. Jam autem in casu nostro, supposita intentione vanæ gloriæ, bonum est exterius confiteri, cum vera & supernaturali Attritione, requisita ad valorem Sacramenti; ne alioquin peccetur mortaliter per sacrilegam Confessionem. Cur ergo Deus, supposita illâ malâ intentione, non posset specialiter concurrere ad actum Attritionis, qui ex objecto suo est integer, & nullum habet defectum, cujusque objectum est maximè rationi consonum?

Quia, inquit, Deo displicet talis actus. Esto (quod non) nonne Deo displicet homo peccator? Et tamen concurrat propriè ad ejus conservationem. Nonne Deo displicet anima infecta peccato, originali? Et tamen concurrat propriè ad productionem novæ animæ. Et ratio est; quia id quod tunc de novo producit, est verè bonum; quod verò habet illam denominationem extrinsecam mali, non est à Deo, sed à mala volitione, quæ præcessit, & cujus Deus non fuit causa; nec per productionem novi illius subjecti denominationis; additur de novo quidquam, quod habeat propriam rationem malitiæ.

Sed contrà; Deus non potest annuere malo hominis intento. Respondeo; ipsum non annuere, produciendo talem actum; quoniam non attendit ad hoc, quod sit imperatus à malo actu, sed ad hoc, quod tametli voluntas antea malè sit operata, jam tamen ex sua libertate, vult se determinare ad actum supernaturalem, ex quo capite digna est, ut à Deo juvetur; estque ille actus amabilior ob suam honestatem intrinsecam, quam odibilis ob suam malitiam extrinsecam.

Si istes; concursus supernaturalis non est debitus. Respondeo neg. Assumptum; quia, supposita elevatione hominis ad statum supernaturalem, Deus hic & nunc solum se gerit, ut

Objectio.
Solvitur ex Felice.

102.
Quomodo intelligendum com- mune dictum: Bonum ex integra causa, & eodem.

Evansio præ- cluditur.

103.
Objectio solvitur.

Instantia solvitur.

& illa in...
eodè hoc...
affinitate...
centiores...
non agno...
idam Ab...
ordinatio...
lam facere...
finem ve...
destinata...
non satis...
busus gra...
la necessa...
ergo nihil...
valida, &
Confessio...
ur propter...
populo...
raliter pe...
am, quam...
em ejus, &
talis Con...
de clientia
t spem ve...
itas hujus...
fessio fiet...
gloriam...
amvis per...
cipuum in...
si injuria
i sacræ esse...
m ut indi...
res magis...
tæ? Ta...
sententia...
mere Eu...
quo egimus...
minis erit...
alem con...
ge imper...
m mortale...
nem, qui...
esse vera...
tu malo...
tet; quia...
& hone...
est mala...
ab illa in...
8. eo casu...
eo fine...
s; sed ab...
non vult...
non habe...
e, sed per...
accidens

ut causa universalis. Veluti, postquam voluit, ut legitimus Sacerdos, adhibens omnia ex institutione Christi requisita, poneret Corpus, & Sanguinem Christi sub speciebus panis, & vini, ipse Deus supernaturaliter concurrat ad illam positionem, etsi fiat à Sacerdote malo fine; quippe ipsa positio in se bona est, & malè illi intentioni Deus specialiter non cooperatur.

104.
Evasio pre-
cluditur.

Dices; disparitas est, quòd illa positio sit actio solius Dei, quæ non potest infici, nec denominari mala ab intentione mala Sacerdotis; at verò Attritio in nostro casu est actus ipsius penitentis, relatus ab eo in finem malum, & per consequens absolutè malus; ut proinde ad illum non possit requiri gratia, qualis requiritur ad actum supernaturalem.

Resp. est sit aliqua disparitas, equidem in hoc conveniunt positio illa, & ista Attritio; quòd intrinsecus & ex objecto suo sint actus boni, quod sufficit, ut Deus specialiter possit ad illos concurrere & conferre gratiam specialem necessariam ad actum supernaturalem.

105.
Alia instan-
tia.

Urges; si ex invidia peto à Deo, ut occidat Joannem, non potest Deus me exaudire, quamvis alioquin illa occisio ex se non sit mala.

Solvitur.

Respondeo; occidere Joannem ratione injustæ petitionis, est formalissimè dare occasionem, ut mala petantur à Deo, & ostendere ipsum Deum eorum auctorem (quod est maxime indignum Deo) esset enim quasi causa totalis & particularis illius actus, utpote qui nullatenus debetur hujusmodi precibus; sicut bene ex generali voluntate Christi, debetur positio Corporis, & Sanguinis Christi Consecrationi Sacerdotis, ex quocumque tandem fine, sive venialiter, sive mortaliter peccaminoso: & sicut debetur concursus in ordine supernaturali, quando voluntas se determinat ad actum supernaturalem.

Alioquin, si postquam inique petii mortem inimici, jam occurrente iustà causà ipsum occidendi, velim novo actu meritorio, v. g. zelo justitiæ occidere, poterit Deus me specialiter ad hoc juvare; non ratione prioris desiderii mali, quamvis fortè ad istud ego attendam, sed posterioris boni & meritorii. Sic ergo in presenti casu, licet Deus non possit specialiter concurrere ad intentionem vanæ gloriæ; quia illa intentio ex objecto suo mala est, neque talis concursus ullatenus debetur voluntati; equidem supposità istà intentione, & voluntate jam se determinante ad Contritionem (quæ nullo modo est causa illius perverse intentionis) ac postulante auxilium speciale, sibi quodammodo debitum, nescio quare Deus debeat, aut possit illud negare, cum tota malitia antecedenter sit posita.

Sicuti, quia non est malum novà malitià, quòd, posita voluntate efficaci occidendi, con-

sequatur homicidium; ideo Deus ad illud per se possit concurrere quia sic non concurreret, ad malitiam antecedenter sit posita.

Sed contra, inquis; ego debeo procurare, ne mea actio ponatur ex fine malo, estò ipse tota malitia antecedenter sit posita; ergo similiter Deus.

Resp. dist. Antec. ego debeo procurare, ne mea actio ponatur ex fine malo extrinseco, tollendo intentionem mali finis extrinseci, concedo; impediendo actum imperatum de se bonum, nego Antecedens. Tota ergo malitia consistit in ponenda intentione mala, & non revocatione illius. Revocatio autem ad quem pertinet? Nonne ad Deum? Manifestum est, quòd ad solam voluntatem, qua intentionem posuit.

Arguis rursum; motivum actus mali est imperfectum; ergo non sufficit ad elicendum actum supernaturalem. Resp. plane non sufficit; quoniam objectum motivum actus supernaturalis est Deus, & quidem solus Deus in Schola nostra, quæ non admittit actus supernaturales nisi Fidei, Spei & Charitatis; quæ autem conventio Dei ad vanam gloriam? Interim vana gloria sufficiens motivum est; ad imperandum actum supernaturalem, quem alioquin sine illo imperio possit voluntas libere elicere, propter motivum sibi proprium, scilicet Deum. Cur enim quod poterat sine illa determinatione seu imperio voluntatis, non possit etiam accedente illa determinatione seu imperio? Nonne ad petitionem amici potest voluntas elicere actum supernaturalem? Et si illa potest determinare voluntatem, cur non etiam intentio vanæ gloriæ, quando actus supernaturalis, si non proximè, saltem remotè ad illam conducit?

Ideo, reponit quispiam; quia imperium voluntatis potest esse efficax, & tollere libertatem actus imperati, quæ sublatà, consequenter tollitur formalis bonitas actus; & aliunde talis actus esset malus extrinsecus, eo modo quo exterior actus blasphemie est malus, licet illa malitia proveniat ab actu interiori; ergo saltem tunc non possit Deus specialiter ad eum concurrere, sicut non potest specialiter concurrere ad actum externum blasphemie.

Respon. I. magnam esse disparitatem inter actum externum blasphemie, qui ex objecto suo est malus, & actum supernaturalem, v. g. Contritionem, qui ex objecto suo est bonus; ergo non bene sequitur, Deus non potest tali casu specialiter concurrere ad actum externum blasphemie; qui ex objecto suo est malus; ergo etiam non potest specialiter concurrere ad Contritionem, quæ ex objecto suo est bona.

Resp. II. imperium voluntatis etiam potest non tollere libertatem, immo ordinariè non tollit, ut DD. communiter admittunt; ergo

saltem ordinariè intentio vanæ gloriæ non impedit aut destruit supernaturalitatem Contritionis, & per consequens validitatem Confessionis, & Absolutionis; quod sufficit ad veritatem Conclusionis, quæ intelligi debet de ordinario modo operandi.

Resp. III. estò imperium voluntatis semper necessitaret, cum voluntas non necessitetur ad ipsum imperium, adhuc actus imperatus erit liber, si non proximè & immediatè, saltem remotè & mediatè; quæ libertas sufficit, non tantùm ad formalem bonitatem, sed fortè etiam ad bonitatem meritoriam.

Et dato, quòd in aliquo casu voluntas absolute necessitaretur tam proximè, quàm remotè ad Contritionem, putas quia ille actus non erit formaliter honestus? Sanè amor Dei super omnia in Beatis est honestissimus formaliter, tamen, secundùm communem sententiam extra Scholam nostram, non sit formaliter liber, neque proximè, neque remotè; & ideo etiam nec formaliter meritorius.

Si inferas; ergo saltem illa Contritio necessaria non foret sufficiens dispositio ad gratiam iustificantem in Sacramento, quia non disponit, nisi ut meritoria, juxta illud Tridentini sess. 14. c. 4. Fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic Contritionis metus necessarius; & in homine post Baptismum lapsa ita demùm preparat ad remissionem peccatorum &c. Et infra: Quamvis sine Sacramento Pœnitentiæ per se ad iustificacionem perducere peccatorem nequeat, tamen eam ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.

Resp. quidquid sit de tali Contritione, quæ nec proximè, nec remotè forit libera; puto, salvo meliori, Contritionem, quæ saltem remotè foret libera, sufficienter disponere ad Dei gratiam impetrandam in Sacramento Pœnitentiæ. Moveor; quia etiam respectu talis actus verificatur Scriptura Ecclesiastici 31. v. 10. & 11. Qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit; ideo stabilita sunt bona illius in Domino. Et de tali actu dici potest, quòd noster sit, & in nostra potestate ac dominio; ita ut à nobis dari possit quasi pretium pro præmio. Cur ergo non habeat meritum distinctum? Et per consequens cur illa Contritio non sufficienter disponat ad Dei gratiam impetrandam in Sacramento Pœnitentiæ?

Dices; quis sic etiam actus externus habebit meritum distinctum, cum & ipse remotè liber sit. Estò. Quid tum? Atqui hoc est absurdum. Nego Subsumptum, & videtur sententia Doctoris Subtilis Quodlib. 18. n. 20. ubi sic ait: De secundo in isto articulo, scilicet de imputabilitate, patet ex distinctione posita in secundo articulo; si scilicet accipiendo solum illud dicatur imputabile, quòd est immediatè in potestate voluntatis, patet, quòd solum velle, vel nolle est imputabile. Si au-

tem imputabile generaliter dicatur illud, quòd est simpliciter in potestate voluntatis, sic actus imperatus propriè est imputabilis: quia est non sit immediatè in potestate voluntatis: est tamen mediante actu volendi, qui actus non solum secundùm se est in potestate voluntatis, sed etiam in principium actus exterioris, quia voluntas potest per intermedium ponere illum exteriorem. Exemplum: servus ex præcepto Domini occidit, illa occisio imperatur Domino; quia in potestate sua erat actus servi, licet mediatè.

Quòd autem sit imputabilitas distincta, probat ibidem Doctor dicens: Idem non est medium, nec ratio mediandi respectu sui ipsius... quia quamquam terminus sit idem, tamen in diversis fundamentis sunt diversi respectus ad eundem terminum; actus ille & iste sunt diversa fundamenta: igitur licet imputabilis conveniat istis in ordine ad eandem voluntatem, tamen illa erit alia, sicut est alia causalitas, vel aliud subiacere potestati causæ, licet causa sit eadem.

Deinde n. 21. actus, inquit, exterior est voluntarius, sicut actus interior simpliciter; non tamen est aq̄e primò, sed illo presupposito. Et infra: Licet actus exterior separatus ab actu interiori, hoc est, sine illo positus in esse, non sit voluntarius, & hoc, quia effectus remotionis non dicitur voluntarius, nisi ponatur in esse per actum interiorem, qui est effectus propinquior; tamen quando actus exterior coniungitur cum interiori, & ex illo procedit, tunc ille exterior, ut distinctus, habet rationem voluntarii, & distinctam; quia voluntarii mediatè; actus autem interior non sic est voluntarius, sed immediatè.

Hæc Scotus; posteaquam docuisset n. 12. in actu exteriori esse bonitatem distinctam à bonitate actus interni: De tertio principali, primò potest dici, quòd actus exterior, scilicet imperatus, habet bonitatem moralem præcipuam aliquam aliam, quàm actus interior elicitus. Probationes tum ex auctoritate, tum ex ratione, vide ibi.

Si hoc potest dici de actu exteriori, videlicet ipsum habere distinctam bonitatem & distinctam imputabilitatem, seu distinctum meritum, quidni idem dici possit de Contritione interna, imperata ab alio actu voluntatis? Immo cur non possit dici, actum internum imperatum habere subinde majorem bonitatem, & consequenter majus meritum, quàm actum imperantem? Nam actus inferioris virtutis, potest imperare actum superioris virtutis; quin actus malus, actum bonum & supernaturalem, ut hic contendimus; ergo fieri potest, ut actus imperatus sit meritorius; tamen actus imperans sit demeritorius, aut minus meritorius; neque enim per illud imperium, estò necessitaret voluntatem ad actum imperatum, minuitur honestas actus imperati, quam non habet ex eo, quòd sit liber, sed ex convenientia ad regulam juxtaquam debet elici.

Quòd subtiliter advertit Doctor Subtilis sup. n. 10. dicens: Ex hoc patet, quòd non ab eodem formaliter est actus bonus bonitate morali, & impu-

Actus im- peratus vere imputabilis.

I. 12. Imputabilis actus interior, alia est ratio ac- tus.

I. 13. Actus imperatus potest subinde habere majorem bonitatem, quàm actus imperans.

Scotus.

& imputabilis; sed primum habet ex convenientia ad regulam, iuxta quam debet elici. Secundum ex eo, quod est in libera potestate agentis. Laudabile autem & vituperabile ambo ista important; quia licet formaliter dicantur hoc, quod est imputabile, cum determinatione illius, ad quod est imputabile; tamen materialiter convolant illud, propter quod ipsum est ad hoc imputabile, scilicet bonitatem, vel malitiam, propter quae ad penam, vel primum imputandum est.

114. Igitur per imperium necessitatis non minuitur formalis bonitas Contritionis, neque ratio voluntarii, ut distinguitur à libero, cum eliciatur immediatè ab ipsa voluntate, ut suppono, perfectè cognoscente singula in quibus est actus; ergo nec minuitur ratio meriti, quae correspondet bonitati operis, & non libertati, quae tantum est conditio aliqua sine qua honestas operis non foret premio digna. Sufficit ergo, quod actus sit simpliciter in potestate voluntatis.

De imputabili, inquit Scotus supra, distingui potest, quod uno modo proprie accipiendo, illud potest dici imputabile, quod est immediatè in potestate libera voluntatis. Alio modo imputabile potest dici, quod quid est simpliciter in potestate voluntatis, licet non immediatè. Et sic actus alterius potentiae, quem voluntas, mediante actu suo volendi, potest imperare, ut eliciatur, vel impedire ne eliciatur, est imputabilis voluntati; quia tota coordinatio usque ad illum actum, etiam includendo istum actum, est in potestate voluntatis. Quid ergo deest isti Contritioni, ut possit aut debeat dici meritoria simpliciter (est non propriissimè) meritoria, inquam, de congruo gratiae justificantis? Profus nihil in hac sententia.

115. Ac proinde dico; etiam admisso casu metaphisico (ut eum vocat Arriaga tom. 3. disp. 4. n. 34.) quo tam Confessio externa, quam dolor internus eodem actu, puta intentione vanae gloriae, efficaciter imperaretur, idque pro eodem instanti, adhuc non fieret Confessio invalida; quia adhuc poterit elici actus supernaturalis Attritionis, quidquid in contrarium existimet hic Auctor loco citato ibi: Quod si casus metaphisicus ita ponatur, ut utrumque eodem actu imperetur; respondeo, vel eum actum tunc non duraturum, quando est dolor de peccatis; non enim videtur credibile eo instanti, quo quis serio dolet se offendisse Deum, simul tamen de novo eum venialiter offendere: vel si existat; dico tunc, illud imperium esse solum inefficax, & consequenter non tollere libertatem, & bonitatem actus imperati. Quod si efficaciter ponatur in eodem instanti; tunc fiet Confessio invalida; quia tunc non elicietur actus supernaturalis nequidem Attritionis. Haec ille.

116. Sed displicet in primis, quod ait, non videri credibile eo instanti, quo quis serio dolet se offendisse Deum, simul tamen de novo eum venialiter offendere. Cur enim hoc incredibili-

le? Nonne certa doctrina est, Contritionem, quae est prima pars quasi materiae Sacramenti Penitentiae non excludere nisi propositum peccandi de cetero mortaliter? Cur ergo erit incredibile, eo instanti, quo quis serio dolet se offendisse Deum mortaliter, simul de novo Deum offendere venialiter? Optandum foret, numquam id fieri.

Secundò ait: Vel si existat, dico tunc, illud imperium solum esse inefficax, & consequenter non tollere libertatem, & bonitatem actus imperati. Sed unde constat haec inefficacia, magis quàm efficacia? Et dato, quod esset efficax, num ideo tolleretur bonitas actus imperati? Ipse Arriaga docet contrarium eodem modo disp. 18. n. 3. Judico, inquit, probabilis, etiam tunc temporis actum illum (supernaturalem) posse imperari (efficaciter) ab alio, etiam mortaliter malo, si aliunde actus non habeat inter se oppositionem ullam (sicuti habent peccatum mortale, & Contritio, de qua hic tractamus) Rationem delamo, inventendo oppositum fundamentum; nam tunc temporis (quando scilicet actus supernaturalis efficaciter imperatur ab actu mortaliter malo) actus ille retinet totam eam honestatem, quam antea habebat. Nam aliud est actum esse mortuorum, aliud in se esse honestum. Haec ille. Cur ergo non eliceretur actus supernaturalis Attritionis, quando utrumque, id est, Confessio externa, & internus dolor, imperaretur ab eodem actu, puta intentione vanae gloriae, efficaciter eodem instanti? Non video quid obstat.

Obstat, inquis; quod actio externa virtutis, v. g. Eleemosyna exterior, licet in se bona, equidem redditur simpliciter mala à fine extrinseco malo; ergo similiter illa Attritio.

Resp. I. Actus externus, secundum bonitatem distinctam à bonitate actus interni: scilicet unus actus internus, imperatus ab alio actu interno.

Resp. II. Eriam eleemosynam exteriorem retinere suam bonitatem objectivam & mortalem, si quam habet distinctam à bonitate morali actus interioris, cum denominatione externa à fine extrinseco malo. Probat; quia dans eleemosynam, nullo modo peccat contra misericordiam; sed potius operatur iuxta illam; ergo tale objectum bonum non destruitur per inanem gloriam: ergo semper ex illo habebit bonitatem. Rursus potest iste operari propter honestatem misericordiae, & simul extrinsecè propter vanam gloriam; ergo talis operatio simul erit bona & mala ex diversis principijs: denique talis actus erit impletivus praecipij; ergo ex hac parte conformatur cum regula rationis: ergo ex hac parte est bonus, etiam si ex alio principio sit malus.

Si idem actus non esset meritorius gloriae ex alio objecto,

objecto, & meritorius poenae temporalis ex circumstantia, miserima esset, inquit Felix de Bonit. & Malit. c. 5. diff. 5. n. 8. humana conditio, cujus merita adeo facile perirent, praecipue in viris non spiritalibus, qui plura efficiunt ob bona temporalia.

Objicis illud Christi apud Matth. 6. v. 1. Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis, alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum, qui in Caelis est. Et illud Greg. Hom. 12. in Euang. Ne appetitis laudis subrepat, & quod foris ostenditur, intus a mercede evacuetur.

Respondet Felix cum Abulensi q. 8. in Matth. Christum loqui de hypocrisis mortali. Et similiter intelligit Gregorius. Nec immerito, cum illic subjungat Gregorius: Ecce enim Redemptoris voce decem virgines, & omnes dicuntur virgines, & tamen intra Beatitudinis ianuam non omnes receptae sunt. Cur hoc? Quia, inquit, earum quaedam, dum de virginitate sua gloriam foris expectant, in vasis suis oleum habere miserunt. Ergo loquitur de illa gloria, quae claudit Beatitudinis ianuam, consequenter de gloria, quae est peccatum mortale.

Neque dixeris, etiam peccatum veniale claudit Beatitudinis ianuam, licet solum pro aliquo tempore; quia Gregorius eadem Homil. comparat virgines fatuas reprobis, ibi: In qua (scilicet Ecclesia) quia mali cum bonis, & reprobi cum electis admixti sunt recte similis virgibus prudentibus, & fatuis esse perhibetur.

Arguis rursum; actus redditur simpliciter malus ex malo effectu, licet extrinseco, v. g. si quis videat ex actu lux orationis sequi mortem propriam, vel alienam, quam alioquin potest, & debet impedire, & ex affectu ad illam mortem imperat actum orationis, etiam internum; talis actus erit simpliciter malus, nec Deus poterit ad eum specialiter concurrere; ergo similiter in nostro casu.

Resp. neg. Conf. Ratio disparitatis; quia causare malum, absolute est malum, unde non tantum prohibetur ipsum malum, sed etiam causa mali; ex eo autem, quod aliquid causatur ab actu malo, non sequitur malum in re causata; immo supposito actu malo, optandus est bonus effectus, ut ita malicia causa compensetur; unde humiliari de peccato, bonum; humiliari autem ad peccandum, malum.

Nonne fornicatio mala est? Et tamen ea supposita, licet orare pro natiuitate filii, quia haec nullatenus ab ea inficitur. Nonne Deo displicet peccatum? Eo tamen posito, optat humilitationem, etiam eam, quae essentialiter supponit peccatum, v. g. poenitentiam. Dilectus Deus, inquit Apol. Rom. 8. v. 28. omnia cooperantur in bonum, iis, qui secundum propositum vocati sunt sancti. Usque adeo prorsus omnia (utor verbis D. Augustini lib. de Coitrepta

& Grat. cap. 9.) ut etiam, si qui eorum deviant & exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt atque doctiores.

Planè, inquis, humiliores redeunt, atque doctiores; sed nonquid haec humilitatio, aut doctrina eligitur, tamquam medium ad malum finem? At verò Contritio in casu Conclusionis eligitur, tanquam medium ad malum finem: repugnat autem, ut quis ex affectu alicujus finis, eligat medium, nisi apprehendat, illud esse causativum finis; ergo illa Contritio est intrinsece mala; quia causa rei male.

Resp. aliqua esse objecta, quorum intentio licet sit mala, consecutio tamen non est mala; & ideo cooperatio ad illa, haud equidem illa intendendo, non est mala. Patet in obedientia subditi, procedente ex mala voluntate Praelati; praecipientis propter malum finem; quae per consequens refertur extrinsece in malum finem, à Praelato intentum; & tamen est simpliciter bona, quia subditi non cooperantur formaliter, intendendo scilicet illum finem, sed solum materialiter.

Atque sic res se habet impraesentiarum; per illam Contritionem non intendit voluntas illum finem malum; sed per alium actum distinctum; & licet ponat aliquid utile ad finem consequendum, consecutio tamen non est mala; sed sola intentio, quae iam tota posita est, & ad quam actus Contritionis non cooperatur formaliter, sed materialiter solum; id est, Contritio est materia remota (quia proxima est Confessio externa) causans bonam exultationem apud Confessarium, quae exultatio nullum omnino est peccatum; sed malitia tota consistit in appetitu inordinato illius exultationis. Quid simile reperitur in casu objectionis? Nam finis malus est, & mala consecutio finis; scilicet mors propria, vel aliena contra praecipuum charitatis, aut iustitiae.

Ceterum quod adhuc objici posset; videlicet, actum malum (qualis est intentio vanae gloriae) utpote ignobiliorem, non posse imperare actum supernaturalem (qualis debet esse Contritio sacramentalis) longè perfectiorem; eadem facilitate negatur, quae asseritur; nam ipsa voluntas est, quae imperat, & ipsa est, quae obedit; actus autem se habent sicut voces, quibus Dominus imperat seruo, neque enim illae qualitates capaces sunt domini vel obedientiae; potèr vocibus, quae sunt qualitates naturales, posse imperari actum supernaturalem nemo ambigit.

Et virtutem imperfectiorem posse imperare actum virtutis perfectioris, docet Scotus 4. dist. 14. qu. 2. nu. 10. in principio: Ad illam instantiam de usu virtutis, dico, quod voluntas secundum diversos habitus potest uti se ipsa quasi circulariter hoc modo: ex dilectione Dei in se, quae est

120. Evales

Praelatis tur.

121.

Actus malus potest imperare actum supernaturalem.

122.

Actus malus potest imperare actum supernaturalem.

Actus

actus Charitatis, potest imperare actum voluntatis vindicativum peccati, & è converso ex actu imperativo vindicandi, potest imperare actum dilectionis Dei in se.

122.
Occurrit
objectioni.

Nec obstat; quòd volitio supernaturalis requirat cognitionem supernaturalem; nam licet hoc verum esset, de quo Aliqui dubitant, adhuc negatur hæc Consequentia; ergo actus supernaturalis imperatus, requirit actum supernaturalem imperantem. Disparitas una jam est assignata; quia voluntas est, quæ imperat, & non ipse actus; similiter voluntas est, quæ obedit, & non ipse actus: jam autem ipsa cognitio est, quæ immediatè proponit objectum supernaturaliter amandum; quid ergo mirum, si requiratur propositio supernaturalis? Putas quia amor materialis potest procedere à cognitione spiritali? Et tamen actus supernaturalis bene potest imperare actum naturalem, ut omnes fatentur; ergo non requiritur illa proportio inter actum imperantem, & imperatum, quæ requiritur inter actum cognitionis, & actum volitionis.

123.
Cuiuslibet
principio
cognosciti-
vo corre-
spondet ap-
petitus eli-
citus sui or-
dinis.

Ratio differentie (si fortè prior non sufficiat) quia sicut cuiuslibet naturæ respondet suus innatus appetitus; ita cuiuslibet principio cognoscitivo, appetitus elicitus sui ordinis. Unde principio cognoscitivo spiritali, non potest correspondere appetitus elicitus materialis, nec vice versâ: hoc autem non habet locum in actu imperante, & imperato, ut constat per experientiam, cum voluntas imperet actus potentie materialis.

Ratio ulterior; quia datur viventi principium cognoscitivum, ut quærat bonum sibi conveniens, & fugiat malum sibi disconveniens; ubi ergo est duplex vita, spiritalis, & materialis, etiam duplex principium cognoscitivum, spirituale, & materiale; consequenter ubi tertia vita, scilicet supernaturalis, etiam tertium principium cognoscitivum, putâ supernaturale; ad quid, nisi ut sit proportio inter cognitionem, & volitionem? Enimverò cognitio est quidpiam quasi essentialiter prænecessarium, & planè necessarium ad elicendum actum voluntatis. Quid ergo miramur, si major proportio requiratur inter cognitionem, & volitionem, quàm inter actum imperantem, & imperatum? Quippe imperium istud est planè extrinsecum actui imperato.

124.
Objectio.

Dices; actus appetitus sensitivi, non potest imperare actum intellectus vel voluntatis, idè; quia illi actus spectant ad diversas vitas; ergo similiter, cum actus naturalis, & supernaturalis spectent ad diversas vitas, naturalis non poterit imperare supernaturalem, nec è converso.

Solvitur.

Resp. rationem Antecedentis non esse illam, quæ assignatur; sed quia nulla potentia potest imperare actus, quos non habet pro objecto; porro actus spiritalis, sicut non

potest esse objectum sensuum externorum, ita nec appetitus sensitivi. At verò uterque actus tam naturalis, quàm supernaturalis, sicut est objectum intellectus, ita etiam voluntatis per unum actum non possit imperare alium.

Quæ cum ita sint, iudico, nullatenus recedendum à Conclusionè, quæ sicut communior, ita longè probabilior est; & quibus datum foret, omnes Confessiones, ex circumstantia aliqua venialiter peccaminosas, invalidare. Et ideo consequenter existimo, non omnem Confessionem infidelem esse invalidam. Rogas à me, si non omnis, an saltem aliqua sit invalida? Et si aliqua, quæ, & quæ non? Responso erit

CONCLUSIO VI.

Mortaliter peccat, qui confitetur peccatum mortale, quod non fecit. Qui confitetur veniale, quod non fecit, solum peccat venialiter. Excipe casum, quo illud foret tota materia Confessionis.

EX hac Conclusionè liquet manifestè, quæ Confessio infidelis sit invalida, & quæ valida. Confessionem fidelem hic voco, quæ fit absque mendacio; infidelem, quæ fit quædam cum mendacio; & quamvis Aliqui existimant, omne mendacium in Confessione esse mortale, & per consequens omnem Confessionem infidelem per se loquendo esse invalidam; equidem non pauci, graves, prudentes, & spirituales Viri nobiscum sentiant, ut patet ex dictis sect. 4. concl. 7. ad quam remitto Lectorem.

Interim probatur prima pars Conclusionis; quia pervertitur iudicium Confessarii in re gravi, id est, in materia necessaria Absolutionis. Veluti cum poenitens negat peccatum mortale, quod hic & nunc tenetur confiteri, qui secundum omnes Doctores peccat mortaliter. Et alioquin sine multo examine posset quis confiteri species, & numerum peccatorum, quod est contra mentem & praxim omnium fidelium. An autem Sylvester infinet hanc esse materiam levem, ac proinde peccatum veniale, ut scribit Suarez disput. 22. sect. 10. nu. 10. unusquisque facile colliget ex his quæ subijcio.

Sylvester verb. Confessio q. 8. inquit: Accusans se de peccato, quod non fecit, in Confessione, secundum Multos peccat mortaliter; quod verum est, si quis se accuset in speciali de mortali in certo casu: quia se injustè infamat.